

Q. Aqbyev

ӨЛБӨС
БААТЫР

Qыроғызмамбас 1940

Кирг. | 6873
 А-39 | АКиев, К.
 Чыбес Батыр.
 1.25.
 15/1871011 код
 28/118 1011 су
 5/11 83 банкотной
 307

6873.

ВОЗВРАТИТЕ КНИГУ НЕ ПОЗЖЕ

обозначенного здесь срока

ӨЛБӨС ВААТЫР

QYRQYBZSTAN MAMLEKET BASMASY
FRUNZE 19:0 QAZAN

1924

6873.

Библиотека Кыргызского Фольклора
Академии Наук КСР

Ilgerki uwaqtda el çoolaşqan, mal oolaşqan, waatylar qaşyşqan, balbandar sawyşqan; qyzy qyrgyn boldy. Bir zamanda Bekserbek, Өlwes, Talbas — degen us bir tuuqan bar eken. Qalmaqqa, Qytajqa çana waşqa çaqtaqqa sawytaşyr, esen erler menen betteşir çyrgen ele.

Өlwes waaty çortuulqa ketken kezde, Qalmaqtan Qargyç waaty, Qytajdan Qyçan waatylar kelip, Bekserbek menen Talbas waatyrdy ɵlturyr, malyn alyr, yj çajlaryn ɵrttɵr ketet. Oşondo seksen çaşqa çyrdan qatylqatyn aldında qalqan, ɵmyryn aldına salqan, weli eñkejgen, waldemcisi deñkejgen, közy irindegен, көkyrögy kirildegен enesi bir taştyn yñkyryne kirip ketip aman qalat.

Çoo ketkensoñ, kempir da çenödy. Een Ala — Çuuqun qarsyçajında ɵlgөncө, el aralar wатыr ɵlөjyn der kele çатыр, qaryqan ɵlө-söly kempir wasa alvaj taştyn tywunө çатыр qaldy. Çatsa qowuraqan yn uqulat. Uqulqan yndy qaraj kempirdin muñduu yn menen ajтыр turgаны:

Ulu çoldun woyunda,
Uwajymda çatamyn.
Een talaada eñirer,
Qaldanyma qaratamyn.

Duşmandar qojdoj tuuzdağan,
 Baldağma qararmın.
 O, valam alyn kere ketkile,
 Ojronu sızqan arañdın!
 Keryner beken birge — der,
 Kerymdu çolqo salamın.
 Kim da volsoñ vurulur,
 Alçajymdı surağın.
 Baldağmdan ajğylar,
 Bajquş volqon uvağym.
 Çaldırağan men vajquş.
 Çamandıqqa sızdadım.
 Qarğylıqtan darman çoq,
 Özym tuuğan valdar çoq.
 Yj — çaj, mal — vaş, qız — kelin,
 Bularğmdan qalğan çoq,
 Qara çaz közden tögylet,
 O, valam qaraanñ arañ kerynet.
 Davıññ zorqo uđulat,

Çyğedym tujlar qubulat.
 Çaldıqz qalır talaada,
 Çaşma vetim çuulat.
 Kujytke kujdy et çyğök,
 Basalvadım vucyğör.
 Qağ talaada zarladım.
 Qalmağ menen Qıtajdan,
 Qan çetkyrdy valdarğym.
 Bir çajğylar kele ket,
 Kim volsoñ da ardağym,
 Ajla çoqton köterdym,
 Duşmandın salğan salmağın.
 Kerymdu keryves aq vasqan.
 Keryykyty dat vasqan.
 Kerymelenur çyğylar,
 Kele çatam çatpastan!
 Suurdun yny çyğıldajt.
 Quzqundar usur qurqıldajt;
 Sağызqan sajrap sağııldajt;
 Qarğalar usur qarğııldajt.
 Qajdan çyğöñ valdarsın?
 Çyğedym sujyr valğııldajt.

— Der bir zarlar ıjlar vasyldı. Ölvesty taanñ al-
 vady. Oşol qovuraşır kele çatqan özynyn uulu — Öl-
 ves Baatır eken. Çortuulda çyğur, çoo menen uruşur
 çaanın oqu tijir çaradar volur, atı tonunan açğar,
 talaada qalır, Ağa — inisin eltyğur, malı — mylkyn
 çoo saar ketkenin bilip Ölves baatır
 Erdigine işenip,
 Enö adam saqtanvajt.
 Kerynөөsyn tyşynö,

Kөңүлүндө таң қалбайт.
Амансыһвь вајвісе,
Ҷајһьзды сурајһн...
Енемдеј киші екенсиң,
Еендејір турајһн;
Егівеј турған көгүнды,
Ісінден қажы увајһм.
Ајтыр бергін енеке,
Kim ele senin тыр Ҷајһн?...
Сөөгү волот адамдын,
Ақы есі ајһывайт.
Тушунвөсө ваһһнан,
Тујуқ ішти таһывайт.
Ваһһнды өөдө көтөгүр,
Balдарыһдын дајһн ајт.
Ҷолунду ular kim тарты?
Ајһыһнды қандај Ҷоо сарты?
Balдарыһды kim сојду?
Өзүһды қандај тирүү қојду?
Ајһыһн қажы Ҷердеде,
Уруғун қажы еі еіе?
Ваһһнан аман волғонуһ,
Qажы уулуһдун demi ele?

— Der Өлвөс, өз enesine vilinvej suraғanda, Kempir
uulu Өлвөс ekenin таһыј албай берген Ҷоову:

Ҷајдыр, қыһтыр Ҷегивіз.
Ала Ҷууқу қарсығай.
Surадыһ valam туһынтыр,
Bildireјin bir dalaj:
Ҷатуусу elek тыһс аман,
Ҷан adam vizge қаттавай.

Duшmandың дајһн Ҷоқ усун,
Ҷег Ҷесер ајһыһн сақтавай,
Ҷоо kelet деп ојдо Ҷоқ,
Ҷолворsum Өлвөс ујде Ҷоқ.
Qайда ekeni vilinvejт,
Qавар Ҷетер дүјнө Ҷоқ,
Bul kelgendin ваағыһ,
Biz көрвөгөн duшmandан;
Najza қыһс Ҷағақсан.
Qatarlanыр кирgende,
Qartaһы Ҷоқ ваағы Ҷағ.
Aldындағы at дағы,
Aјmanвааған Ҷооғо мағ.
Toquluu dajar atы Ҷоқ,
Balдарыһ Ҷаһы туруғған;
Qылықдаған қол keldi,
Qыһсыз, Ҷалаһ қыһссан.
Dajar volso at tonu,
Tartыпвайт ele uruштан.
Ҷоо volso da vөksөrvөс,
Qulattы Ҷоонун dalajың;
Oшolordon ајғылған,
Ҷоқ eken menin taalajыһ.
Ҷortuulға ketken Өлвөсүһ,
Ҷоғолуп дајһн таһывайт.
Үс uulumду sanasam,
Ҷүрегүһ өрткө Ҷалындајт.
Өmyrlyy adam kyn көрөт,
Өlseм meni kim көмет?
Aјlasыз mendeј көнвөсө,
Bul qорduққа kim көнет?

Balam atsız kelipsiñ,
 Bajqajın ajtsı sen kimsiñ?
 Kujyty kər kempirge,
 Kuc çañylar dem kirsin.
 Emil qajda, el qajda,
 Balam eneñ varar çet qajda?
 Qırsıñ qoşo talalır,
 Qıjnalır çatam vejrajda.
 Çoşotu barsañ quru sañ,
 Taştavadı çalısız taj.
 Talar ketken vardıñ,
 Qalmağ menen kər qıtaj.

Əlvəs avdan qajratıu er nolğonduqtan, çoonun ar-
 qasınan varajın dese özü çataalıu. Barvajın dese, va-
 şındağ iş çaman.

— Çurgın, ene sen bir musarır kempir ekensiñ,
 seni el çetine çetkizip qoşojun — der kempirdi kətöyr
 çenödy. Əlvəs Barvar degen şarğa keldi.

Enesi Əlvəs ekenin oşondo bildi.

— Balam Əlvəs, emi ec kimge çamandıq qıvaj,

adamın aqsın qol salvaj oqat qıdın. Ar kimge
 çamandıq qıñ çurg kərgen kunuñ vul völdu valam —
 dedi kempir.

Bir kuny Əlvəs şarır aralap keke çatsa, uc soqur
 qoşo kezigip qalat. Ücö teñ bir — birinen ajır al-
 dıs oqşoş, vajdamvardın tuqumuvuz deşir, qalın eldi
 vaşınan işendirip kelgen eken.

Uşul qoşolordu ağıdın, emne völor eken der Əl-
 vəs, ertesinde aqsındar qoşolorğa keldi. Qoşonun
 birənde dildesi var eken. Dildeni vöde ırğır çojur,
 tosur alır ırdar turat:

Bir kezkerde qoşo elem,
 Aş menen qazın
 Vağsın dos elem.
 Beş uvaqtı namazğa,
 Beş völek daarat alınan,
 Bajdamvarda synnet — der,
 Vaşında selde çalınan.
 Qoşom keke çatat der,

Qol verip ar kim tavьnqañ.
Ošo kyndə dynyjə,
Ojdoşudaj tavьlqañ.
Bajlar eļə saqььr,
Çanazasьn oqutqañ.
Çarđь-çavьr, çarмасть,
Bejnamaz dep cocutqañ.
Miñ dildeni qoço akeñ,
Мьна oşentip coşultqañ.

— Dep qoço miñ dildesin vaştьь menen çoşoru-
qa ьrđььr tosup aļььca. Əlvəs ala qojdu. Qoço qolun
sunup, qajrьlqañ vojdon çoşoruqa keterylgən dildeni
ekinci keziktirvej qaldь.

Ekinci qoço, menin dildem seldemde saqталat dep
maqtangan vojdon ьrdaj vaştadь.

Qьньььn aļьr olşonun,
Men dađь qoço volşonmun.
Şarьjat çolu mьndaj — dep,
Dalajьn çьđьr moldonun.
Adamqa daļььn bildirves,
Aqььmđь volşoşun.
Qađьlaļьn qoşom dep,
Qarañđь çajda qoldoñ dep;
Qьjnavaj aļьr etə kər,
Qьl kəpүgə çoldoñ dep.
Tavьньььr əzymdən,
Tanvađan tattь səzymdən.
Uzun əmyr vergin dep,
Çaş tilegen kər volşon,
Ul vergin qoşom dep,
Baş tilegen kər volşon.

Сьрмадь meenet qarмаşьr
Сьraqtaj kəzdy qal vasьr;
Sonun elge tarađan,
Soqurlar menen qarмаşьr.
Esine aļьr el kərvəj,
El kərsə da men kərvəj.
Ar kim ajtat soqur dep,
Tilemci volup otur dep.
Ala qojom seldemdi,
Birəə kirip kelgende,
Bar tarqanьm seldemde,
Çatsam tursam çan — dilim,
Seldemdegі tengemde.

Qana siz qandaj vekitkensiz, veriñizci? Men kəre-
jyn, — dep dildesin çoşotqon qoço qolun sundu.

Ortoncu qoço — Мьна, — dep sunqanda Əlvəs davь-
şьn bildirvej çar ala qojdu. Birinci qoço qolun sunup
seldege çete alvaj, — qana seldeniz? — dedi.

Al soqurdun seldesi ekincige çete alvaj, Əlvəstyn
qoluna tuş keldi.

Үсүңсү соқур, qoço sen — ekəəñ teñ adam emes
ekensinər, teñgeni mendej vekityy kerek — dedi. Men
təənyñ terisinin tajaq tiktirip, qum menen keptetip,
qaq qurđatьr, oşol tajađьma salđanmьn. Keregi tijse
alamьn, tarqanьm, volso salamьn. Daļьm qolumdan
tajađьmđь tuşьrvəjmyn — dedi.

Murunqu soqurlar tañ qalşandaj: — Biz ec qandaj
bilgen emespiz, veri qьль, viz kərəlyk — deşti.

Мьна kərsəñər, — dep tajađьn suna vereerde Əlvəs
qoldon ala qojdu.

Murunqu soqurlar, — qoʻsom qana tajaqʻn? — deʻsti.
Alʻb aldʻnagʻ vaja ele — dedi.

Oj qoʻsom, viz tajaq alqanʻvʻz qoq, ʻzyvyz tengʻbiz-
di qoqotup olturavʻz, sizdin tengeni alsaq mʻndan
ʻaman kyngʻ ʻolugʻalʻq — deʻsti.

Yc soqur qoʻso birine biri iʻeniʻti. Bizge bir uuru
kelgen eken, etekteribizdi qarmʻʻp alʻb eʻikti tosoluq,
uuru arqavʻzda qalat, anʻ qarmʻp alalʻq deʻip eʻik
ʻaqa ʻenʻdy. Aldʻnqʻ soqurdun etegin qarmʻp alʻb,
ʻlvʻs da eʻikke ʻyqtʻ. ʻlvʻs, eki soqur — ycʻʻ, artqʻ
soqurdu mʻna uuru — dep vasʻp qalʻʻtʻ. — Men uuru
emes, soqur qoʻsomun — dep ʻalʻnsa da volvoj terkiler,
tʻtʻylar salʻʻtʻ. Soqurlardʻ tʻtʻʻtʻr taʻtar, ʻlvʻs
yc miʻ dildesin aldʻ da ketti. Yc soqur biri birin ta-
nʻʻp oturup qaldʻ. Oʻsondo ycuncy soqurdun armanʻ:

Qoqoqovuz dep ʻyur.

Qoqojur qaldʻq talaada.

ʻorudaj volqon soqurlar.

ʻoluqtuq qandaj vaalaga...

Birin murda aldʻrdʻn.

Vaʻʻʻ menen tengʻdi.

Birin mʻna tengʻ dep.

Miʻ dilde var mende dep.

Vaʻʻdan verdin seldʻdi.

Unuttuq qo soqurlar.

Yc ubaq ajtcu kelmenʻdi.

ʻe qubulup bilinʻej.

Qudajdan uuru kelgenʻi...

ʻalqandan cjdik tumardʻ.

ʻazuucu belek qumardʻ.

Qoqovuz dep eldi aldʻp.

Bilʻepiz qudaj urardʻ.

Var oqattʻ vildirʻej.

Oʻsonduqtan uuru aldʻ.

E, kepinsiz qoqolor.

Tuura emes oqolor

Qazandaj selde otunup.

Qʻzʻrlardʻ ʻandadʻq.

Qarmʻp ʻyrdyʻ ʻmyu.

Qalʻrʻn vaagʻn ʻamqagʻp.

Qasijettyu qoqom dep.

Qalqtʻn vaagʻ taʻ qalʻp.

Qara neet soqurlar.

Biribiz keldik Qoqondon.

Qumar ojnor, qagʻz vasʻp.

Quulup ʻyqtʻq oqondon.

Bireʻvyz keldik Buqardan.

ʻzyvyzde coʻ ajʻp.

Ar tyrdyʻ ʻumduq ʻyqargʻan.

Olonqogʻon soqurlar.

Ojlovojluq elge arman.

ʻzyvyz qʻlqan iʻ volda.

Yc soqurqa coʻ arman.

Bireʻvyz keldik Taʻkentten.

Ar kimibiz ar ʻerde.

Tuulup ʻskʻn vaʻqa elden.

Bejlivizge qarasa.

Bul qordyʻ vizge az kelgen.

Biz qaj ʻerde soqurlar.

Vajqamvargʻn uulu elek?...

Qoqomun dep maqtanʻp.

Bilinʻegen uuru elek.

Aldoonun tarttыq azavьn,
Çalğandьn kerdük-çazьğьn.
Kөrtyn çaary kөл boldu,
Kөzdөgьvьz көr boldu.

Ar ubaqta soqurlar,
Aqьlьma kirvedin!
Adamdьqtan açьrap,
Azaaryндь vilvedin,
Ar kimge çaman көгьnur,
Çalğan boldu сьn keviң.
Bajğatvayvьz dep çyur,
Baştan ötty qatalьq.
Tilegiң qatqan soqurlar,
Tьncьp aсqа çatalьq.

Soqur qoçolor sөzyn vьtyruşur, dildelerinen tuңylur,
solur çatьp qalyştь.

Өlvөs uc miң dildeni aьp vayьp ec adamğa dajьnьn
bildirvej, enesine da bildirvej, bir da dajьnьn сьğatvadь.
Qoroo yj çajдь keliştirip saldь. Özy ajal aьp valaluu
boldu. Başta atь Өlvөs ele. Kijinki atь Өlvөsvaj boldu.
Bajağь soqurlarğa kezigişip qalğanda bir dilde eki
dildedен берip qojot.

Өlvөsvaj bir kuny ojlonur, men uşu soqurlar menen
vajьp adam boldum ele. Uşu soqurlardь саqьгьp, qon-
durur, vularьn verejin da, сьгьmdь ajtajьn — dep qo-
çolordu саqьгьp, keldi. Ötkөndөgь oqujanь ajttь da,
ertesi volğondo soqurğa altь miң dilde tartuu qьlьp,
kecirim suradь.

Soqur qoçolor qivanьсьna сьdaj alvaj, çyреktөry ça-
гьlьp ölyp ketişti.

Emi munu çaamy adamğa vilgizvej көmyy kerek —
dep, Өlvөsvaj eki soqurdu bir qarañğь tamğa kirgizdi,
bir soqurdu oşo tamdьn ooz çağьna çaqьn qojdu.

Өlvөsvaj varardan ne bir ketmenderin көтөryp tur-
ğan işterman azamattardь keziktirip: — mağa vьgyn 15
dildelik qьzmat qьla turğan azamat varsьñvь? — dedi
Өlvөsvaj. Ar kimisi men çarajmьn dedi. Oşolordun
arasьnda vьrkyt qavaq, vьura vulcuң, çolvors көөдөн
dalьluu, vьqa mojun qagьluu, vaşь caradaј, valtьgь
valadaј bir valban, — men çarajmьn — dedi.

Өlvөs, al valbandь yjynө eercitip keldi da: — Menin
bir soqur atam var ele, oşol öldy, vьroq qancalьq көm-
sөm da qajta kelip olutuna çatьp qalat. Oşol atamdь
qajta сьqraj turğan qьlьp көmyr vergin. On veş emes,
otuz dilde alsañ da sağa dağь ajtar sөzym — Өlvөs-
vajdьn atasь өlgөн eken, vьroq anь көmsө da qajta qa-
сьp kelet eken — dep meni çaman attь qьlva dedi Өlvөs-
vaj. Valban andaj işke maaqul boldu da, bir soqurdu
qarqa salьp көтөryp ketti.

Al keteri menen eki soqurdun vьrөөny vajağь soqur-
dun orduna qojur qojdu.

Valban murunqusun çerdi tereң ojur çitire көmдy
da qajгьlьp keldi. Өlvөsvaj: — көmдyñvь? — dedi.

-Kөmдym — dedi valban.

Çaj берip tamaqqa toјğuzur, çyr anьn өз ordunan
arap көrөlycyq dep valbandь eercitip ekinсi ölykty көr-
gөzdy.

— Çerdi tereң qazьp çaqşь ele zьmьrattьm ele —
dedi valban Bajağь Soqurdu qarqa salьp көтөryp aьp
dağь çөnөdy. Өlvөsvaj ycuncy soqurdu orduna dağь
aьp kelip qojdu: Valban tiginin vaşьn ьldьj qaratьp

tamaňnan taş menen şyqar oturup çiksiz qylyp kɵm-
dy. Emi çelmođuz bolsoň dađy cыđalwassыň, kɵmđɵn-
dɵ da çer menen çeksen qyldыm — dedi, balwan.

Dađy tamaq berip tođuzur, balwandь cыrgyn ordun
kɵrɵlyk dep, eercitip barsa wajađy soqur dađy çatьp
qalđan.

— Мына kɵmđɵn atam ɵzyňdɵn murda kelip çatьp
qalyртыр — dedi Өlwɵswaj. — Sizdin ataňыз Çatpaswaj
eken o?... Menin wugynky kɵmysymdɵn cыđьp ke-
lip qalđandyđына qarađanda, munu çer aldyна kɵmɵ
alwajсыň — dedi balwan.

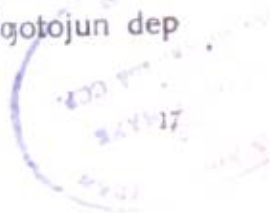
— Emi bir alьp wagyр kɵmgyn, egerde dađy kelip
qalsa da, kelweј wekip qalsa da, wuluňdu alьp ketkin
dep Өlwɵswaj uwada qyldь.

Ođondo balwandьn ajtqan sɵzy:

Qoqon menen wawardьn,
Bajь wolduň Өlwɵswaj.
Adam zatta şumduq çoq,
Мына wul soqur ataňdaj.
Tiryu dese çanь çoq,
Kɵrdɵn cыđar alь çoq.
Qacьp kelet çatalwaj.
Kɵrɵt deerge kezy çoq,
Мына wul çatqan kɵrđɵonun,
Өzymdy kɵrdɵ qucaqtar,
Qalawь dep qorqomun.
Murunqu kɵmьp kelgende,
Çeti qawat çer actьm;
Çitirme qylyр kɵi qazdьm.
Qacьp cыrgɵn soqurdan,

Qarmaşat dep eň şaştьm.
Мындan kijin wul elden,
Soqur ɵlse wawasmьn;
Kɵmmək turmaq soqurđa,
Topuraq da salwasmьn.
Wugynky kɵmьp kelişte,
Najza woju çer oјdum,
Başьn ыldьј qarатыр,
Tamaňnan taş qoјdum.
Andan da qacьp keliptir,
Altьmьş dilde wersen da,
Ajtqanьna wolewajmun.
Soowu menen qurusun,
Soqur ɵlse kɵmwɵјmьn.
Bir kyndɵ yctɵn kɵr qazьp,
Zoruq w olup ɵlwɵјmьn.
Çeti çandan çeti waş,
Çelmođuzdun wiroewy?
Altь waş altь çanь ɵlyр.
Wiroe qacьp cыroewy?...
Bizden waşqa çan kɵrse,
Çagьlyр ɵlet cыrogy.
Kɵmwɵјmьn da ketemin,
Soquruňdu kɵmɵ alwaj,
Ujat w olot ekenmin...

Balwandьn kɵňyly qalyр, qorqur qaldь da, ketmek
woldu. Өlwəsвaj soqurlardь сағьгьр wagyр uu berip
ɵlyрdy — dep ханга, qazьlarđa suraqqa qalamьn, an-
dan kɵrɵ uşintip ec çanđa bildirweј çođotoјun dep
şaşqan.

Anan ojlonur oturur Əlvəsvaj valvandı qaraj çol
kərsətyp ajtər turğan:

Dartь ətty soqur atamdьn,
Bir kişini kəmə alvaj.
Ujat volur çatamьn.
Kəmdyrsem qasьr kelgenge,
Men da sendej qaramьn.
Kərgə çatrajt soqurdu,
Qajda alrajtər çatamьn!...
Uşul soqur atamdan,
Balvanьm meni qutqarğьn.
Kəryuvəj qalsa kəzymə,
Kəonyumdy vasьr uqtarmьn...
Oşondo verem sağa sьn,
Uşu səzdyn vaagь sьn.
Ojlonur kərsəm valvanьm,
Ujlangansьr turasьn,
Aqьl ajtra volvosqo,
Avijrjndi ketiret,
Uru menen qoldoşpo.
Uvadasьz çigitke,
Sьn səzyndy volçoşpo.
Qol qarmaşьr ətelyk,
Qandajsьn valvan çoldoşqo...
Alcaqdatьr aldьnə,
Ardьmaq attan mingizip,
Ajcьğь attьn sootton,
Senin ajdalьnə kijgizip.
Seni çaman kərcy duşmandьn,
Çalьnsьz icin kyjgyzyp.

Seni çoldoş qьlьr alajьn,
Qomdoğon çolvors syrdəntyp,
Çoo vetine salajьn.
Vajlьq mende, mal mende,
Altьn, kymuş var mende
Çoldoş volsoq tyvəlyk.
Bələk verem miñ teñge,
Ardьmaq mende, at mende,
Aqьsьn alьr mal vaqqan,
Bələk voor əskən çat mende.
Sojup çeseñ cetinen,
Ec kim tospojt vetindən,
Tərt qoroodo — tərt miñ qoj,
Mende vajlьq oşondoj.
Bəlyp verem cetineñ,
Əzyñ əlcəp sojğondoj.
Çatьndaştaj vololuq,
Çamandıqtь ojlonvoj,
Kənylyñ menen qur deseñ,
Menin ajtqan sьğьma.
Sen vorumduu azamat,
Kəlvəj çyrgən ьğьma.

Əlvəstyn vul ajtqan sьğь sьn sьğ voluucu. Bekser-
vekti, Talvastь əttyrup ketken Qьtaj Qьlçan, Qalmaq
Qarğьq vaatьrlarğa vağьr əcyn aluuda əzy çalğьz
vaga alvaj çyrgən.

Balvandıyn kycyn çana erdigin taanьr, sьndar Əlvəsvaj
asьla vaştadь. Balvan ojlondu da maaqul boldu.
Bajağь soqurdu qarqa salьr kətəryp alьr çənedy.
Munu qantip çəğotomun, kəmsəm dağь qasьr kelip

qalsa ujat volomungo... Qandaj qylamьn vul soqurdan Өlvösty qutqarsam mağa qudaj bergeni turğan eken — der ajlasьn tavalvaj varatьp, bir suuđa kez kelip qaldь.

Balvan ojlonup turup, suu arqyluu dajrağa alpatьp salajьn — der, ađьzьp aьp çenödy. Ađьzьp kele çatsa, bir tegirmendin ađьđьna ölyk vuruldu. Mejli tegirmendin varasьna tijip talqalansьn der ađьzьp vara çattь. Ađьsa ölyk tegirmendin noosunan kirip varasьna şaq etip bir tijdi. Tegirmenci tegirmendin көөлүsyндө suuğa kirinip çatqan eken, ölyk tegirmencige kelip bir tijgende tegirmenci kijmine qaravastan çьp — çьñalac yjyn qaraj qacьp çenödy. Balvan tegirmencini көrө qojup, artьnan ketmeni menen çьđa savajьn — der quup çenödy. Tuş — tuştađь elder tañ qalьp çardanьp qarap qalyştь.

Tegirmenci yjynө çылаңac qacьp vara çatsa, ajalь menen valdarь çылаңac nemeni taanьj alvaj bir çindi kele çatat — der ar kimisi ar çaqqa qacьp çođoldu.

Tegirmenci yjynө kirip, qaalğasьn çaar qaldь. Balvan ketmen menen qaalğasьn talqalap çiverdi ele, tegirmenci morunan cьđьp aьp, qacьp çenödy. Balvan dađь quup çenödy, tegirmenci ajlasь ketkende eldi aralaj qacьp çenödy. Tegirmencinin ajalь taanьj qojup, — ajlanajьndar menin qoçojunum eken, kijimin cьjьtьp aьp dađdajđan bir çindi neme quup çьret — der cьr-çьraj vaştadь. Kөpcylyk el valvandь toqtotuşup sөz suraştь:

— Sen vul tegirmencini emne mьnca quup çьre-syñ. Munun kijimi qajda? — deşti. Balvan — tegirmenci emes. Al menin ölygym. Mьndan murda eki qurdaj көmğөн çerimden qacьp kelgen. Emi dađь qacьp

vardanь çьret, men munu çođoto albasam ölyk eeleri menin ađьmdь vervej çatat. Eger, munu çođotup varsam ađьmdь toluq alamьn — der valvan çana quup çenөmөk völdu. El qarmasa, ar kimisin ar çaqqa tyrt-kylej verdi.

Tegirmencinin ajalь: — Ajlanajьn, el — çurt uşunu qarmasañar volo — der ьjlar çiverdi.

El, munu qarmajьz — der qьğыlavьzьvь, ar kimivizdi almadaј çajnađanь çьret — deşti. Tegirmencinin ajalь — men munu satьp alajьn. Oşo ala turğan aqçaña vergin, — dedi.

— On veş dilde almaqtьn — dedi valvan.

— Oşol on veş dildege sat, viz alavьz — deşti el. Balvan, — çoq satrajmьn, siler voşotup çiveresiñer da meni ujat, çalğancь qыlasьñar — dedi. Voşotposqo, qojo verveske qarđanьşьp çatьp, on veş dilde verip, tegirmencini arañ aьp qaldь. Satьp çiverip valvan Өlvөs vaatьra vardь.

Qandaj, valvanьn көмдүñьy? — dedi.

— Çoq көmğөнүм çoq, satьp keldim, — dedi valvan. Өlvөs vaatьr cocup ketip — qandajca sattьñ? Kөtөryp varьp suuğa ađьzьp oturup bir tegirmendin көөлүsyнө tyşyryp çiversem, adatьnca qacьp çenödy men artьnan quup çenөdүm. Ađьğьnda bir yjğө kirdi. Qaalğasьn ketmen menen vuzup kirsem morunan cьđa qactь da, qalyñ elge vardь.

Oşol el senin ölygyn emes, vizdin tegirmenciviz — der on veş dildege satьp aьp voşotpos völdu. Emi arañьz keldivi çe çoqpu? — dedi valvan.

Otur, tamaq ickin, qursaqьñdь tojğuzup al, anan ordunan qarajьz — dedi Өlvөs vaatьr.

Balvan cocular şermende qyla kərvə, oşol vöjdon
çöğolo kər — der qırıldar olturdu. Biroq, ölykər
qajrılyr kelişpedi.

Əlvəs, eger kelse özündən murda, kelmekci, çöğol-
don eken — der balvanğa altımyş dilde verdi. Eger,
sen, menin səzümə maaqul volsoñ, attın çaqşyın
mingizip, ömyrlyk dos voluşavyz — dedi Əlvəs.

Balvan maaqul, voldu da, Əlvəs ekəe dostoştı.

Çooptuu redaktor [REDACTED].
Texredaktor FAXRUTDINOV.
Съдьяна çooptuu ÇOROBAJEV Ç.
Çooptuu korrektor SULAJMANOV S.

Teryyge 10/1 1940-ç. berildi. Basıuqa 13/IX 1940-ç. qol qojuldu. Qeçaz-
dın format 60X92 1/16. Bir nasma tavaqta 32600 tamqa. Bardiqlı 1 1/2 nas-
ma tavaq. Qırqızglavlit № B-319. Qırqızmemmas № 64. Narjad № 0226
Tirazı 8100.

Qazan. Mislavskij 9. Tatpoligraf 1940.

Баашь 1 с. 25 т.

АКИЕВ

УЛЬБЕС БАТЫР

(На киргизском языке)

КИРГИЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ФРУНЗЕ 1940 КАЗАНЬ